

ՄԱՍ 4.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ.
ԱՂՔԱՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՒԲՅԵԿՏԻՎ
ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ 2019թ.-ին

Գլուխ 7. Աղքատության և կենսամակարդակի վերաբերյալ սուբյեկտիվ գնահատականները

Աղքատությունը բազմաբնույթ է և կարող է չափվել և՛ օբյեկտիվ, և՛ սուբյեկտիվ մոտեցումներով: Հայաստանում 2019թ.-ին բարեկեցության մասին սուբյեկտիվ գնահատականները (իրենց բարեկեցության վերաբերյալ անհատների անձնական տեսակետները) 2.0 անգամ ցածր են օբյեկտիվ գնահատականներից (աղքատության մակարդակները գնահատվել են, համապատասխանաբար, 13.0% և 26.4%):

Իրենց ծայրահեղ աղքատ են համարել 1.0%-ը, ինչը մոտ է սպառման ցուցանիշով գնահատված ծայրահեղ աղքատության մակարդակին (1.4%):

7.1. Բնակչության կարծիքն իր կենսամակարդակի վերաբերյալ

2019թ.-ի հետազոտության շրջանակներում ուսումնասիրվել է տնային տնտեսությունների 16 և բարձր տարիքի անդամների կարծիքը կենսամակարդակի առաջնային խնդիրների վերաբերյալ:

Աղյուսակ 7.1. Հայաստան. Տնային տնտեսությունների անդամների համար առավել առաջնային խնդիրները, 2019թ.

(տոկոսներով)

Առաջնային խնդիրները	2019թ.
Մննդի ապահովման խնդիր	3.7
Ոչ պարենային առաջնային կարիքներ	11.0
Բնակարանային հիմնահարց	15.4
Երեխաներին բավարար կրթությամբ ապահովելու խնդիր	3.8
Առողջության խնդիր	12.1
Այլ	4.9

Աղբյուրը. *SSYULZ 2019թ.*

2019թ.-ին առավել առաջնային խնդիրներից նշվել են բնակարանային հիմնահարցը (15.4%), առողջության խնդիրը (12.1%) և ոչ պարենային առաջնային կարիքները (11.0%): Բնչպես նախորդ տարի, այնպես էլ 2019թ.-ին հարցվողների համար կարևոր հարցերից մեկը բնակարանային հիմնահարցն է (2018թ.-ին՝ 27.6%, 2019թ.-ին՝ 15.4%): 2019թ.-ին տնային տնտեսությունների 12.1% անդամների համար ամենաառաջնային խնդիրն առողջապահական ծառայություններից օգտվելու հնարավորությունից զուրկ լինելն է: Հարցվողների 3.8%-ը որպես առաջնային խնդիր նշել է երեխաներին բավարար կրթությամբ ապահովելու անկարողությունը,

Աղյուսակ 7.2. Հայաստան. Կենսամակարդակի սուբյեկտիվ գնահատականը, 2008-2019թթ.

(տոկոսներով)

	Կենսամակարդակի սուբյեկտիվ գնահատականը					
	ծայրահեղ աղքատ	աղքատ	միջինից ցածր	միջին	միջինից բարձր	հարուստ
2008թ.	2.3	14.7	35.6	43.0	4.2	0.2
2009թ.	2.9	15.0	37.3	41.3	3.4	0.1
2010թ.	2.2	12.4	38.8	42.2	4.0	0.4
2011թ.	2.1	13.3	38.2	43.2	3.1	0.1
2012թ.	3.1	14.5	38.2	39.9	4.2	0.1
2013թ.	3.3	14.7	40.7	36.6	4.6	0.1
2014թ.	2.4	14.6	42.3	36.5	4.1	0.1
2015թ.	1.9	13.7	45.1	36.1	3.2	0.0
2016թ.	1.4	15.2	45.8	34.3	3.2	0.1
2017թ.	1.1	12.0	41.8	41.8	3.2	0.1
2018թ.	0.9	8.5	45.9	40.6	4.0	0.1
2019թ.	1.0	12.0	43.9	40.0	3.0	0.1

Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2008-2019թթ.

Թե որքանով են համընկնում կենսամակարդակի սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ գնահատականները, երևում է ստորև ներկայացված աղյուսակից, որտեղ տնային տնտեսությունների անդամները բաշխվել են ըստ սեփական կենսամակարդակին տրված իրենց իսկ գնահատականների և ըստ յուրաքանչյուր տնային տնտեսության անդամների համար հաշվարկված մեկ չափահասին համարժեք սպառման ագրեգատի, ինչին համապատասխան նրանք բաշխվել են՝ ըստ աղքատության մակարդակի:

Աղյուսակ 7.3. Հայաստան. Կենսամակարդակի սուբյեկտիվ (ըստ սպառման ագրեգատի դեցիլային խմբերի) գնահատականները

(%-ով՝ յուրաքանչյուր դեցիլային խմբի մեջ), 2019թ.

(տոկոսներով)

Սպառման ագրեգատի դեցիլային խմբեր	Կենսամակարդակի սուբյեկտիվ գնահատականը					
	ծայրահեղ աղքատ	աղքատ	միջինից ցածր	միջին	միջինից բարձր	հարուստ
Հնդամներ	1.0	12.0	43.9	40.0	3.0	0.1
այդ թվում՝						
Առաջին դեցիլ	6.3	28.5	43.0	21.9	0.3	
II	1.0	16.1	44.0	35.1	3.8	
III	1.8	15.2	50.5	31.5	1.0	
IV	1.1	12.7	47.1	37.6	1.4	0.1
V	0.9	8.3	48.7	39.8	2.3	
VI	0.0	10.4	46.8	41.2	1.6	
VII	0.0	10.3	45.1	42.2	2.4	
VIII	0.2	8.5	43.1	44.6	3.6	
IX	0.1	10.1	35.9	49.5	4.0	0.4
Տասներորդ դեցիլ	0.2	5.4	38.6	47.8	7.9	0.1

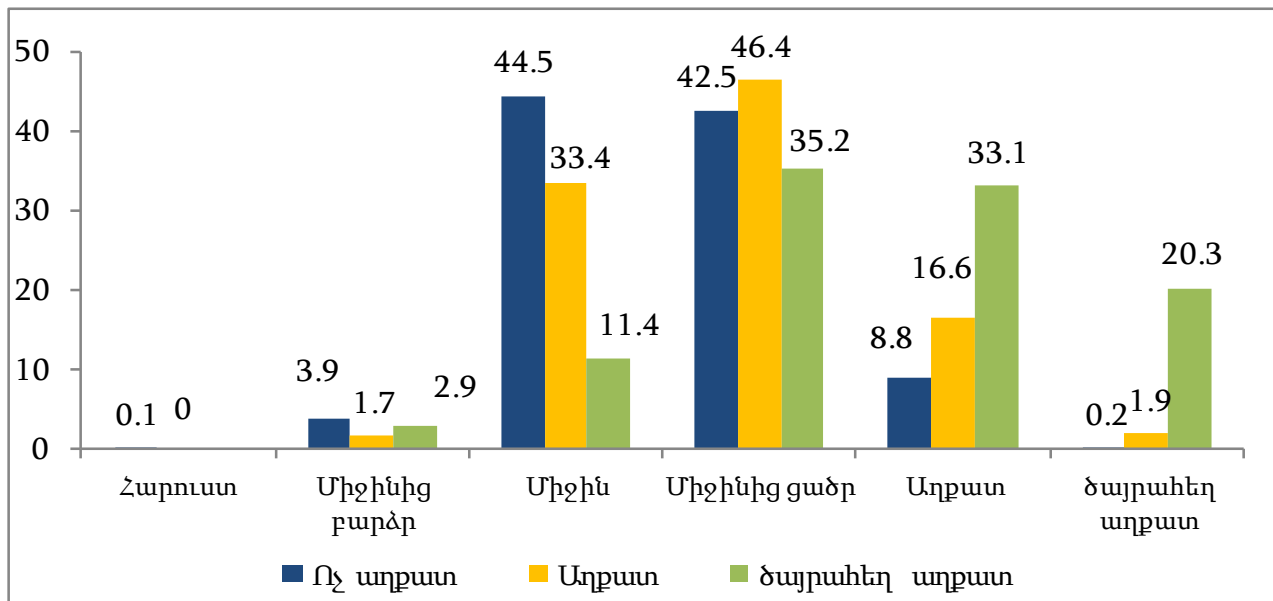
Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2019թ.

Նշում. Սպառումը հաշվարկվել է ըստ մեկ չափահասի սպառմանը համարժեք:

Չնայած արդյունքները հիմնականում համընկնում են, սակայն ընդհանուր աղքատության սուբյեկտիվ գնահատականն ավելի ցածր է, քան օբյեկտիվը: Իրեն աղքատ է համարել (չհաշված ծայրահեղ աղքատներին) բնակչության 12.0%-ը: Միննույն ժամանակ բնակչության 1.0%-ն է իրեն գնահատել ծայրահեղ աղքատ, ինչը մոտ է մեկ չափահաս անձին համարժեք սպառման հիման վրա ծայրահեղ աղքատ գնահատված բնակչության ցուցանիշին՝ 1.4%: Հետաքրքիրն այն է, որ իրենց կենսամակարդակը միջինից բարձր գնահատած բնակչության տեսակարար կշիռը կազմել է 3.0%, և բնակչության միայն 0.1%-ն է իրեն հարուստ համարել:

Գծապատկեր 7.1-ում հետազոտված տնային տնտեսությունները բաշխվել են ըստ իրենց կենսամակարդակին տրված գնահատականների և ըստ մեկ չափահաս անձին համարժեք սպառման հիման վրա գնահատված աղքատության մակարդակի:

Գծապատկեր 7.1. Հայաստան. Կենսամակարդակի սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ գնահատականները, 2019թ.

Աղբյուրը. *SS4UL2 2019թ.*

Հարցման մասնակիցների պատասխաններն այն հարցին, թե ամսական մեկ շնչի հաշվով որքան գումար է անհրաժեշտ լավ և շատ լավ ապրելու կամ գոյատևելու համար, ըստ 2019թ. հետազոտությունների արդյունքների, բերվում են ստորև.

Աղյուսակ 7.4. Հայաստան. Տնային տնտեսությունների տեսակետը՝ շատ լավ, լավ ապրելու համար և ծայրը ծայրին հասցնելու անհրաժեշտ անվանական ամսական գումարի չափը (մեկ շնչի հաշվով), 2019թ.

	ՀՀ դրամով	ԱՄՆ դոլարով
Շատ լավ ապրելու համար	475 922	991
Լավ ապրելու համար	157 955	329
Գոյատևելու համար	67 224	140

Աղբյուրը. *SS4UL2 2019թ.*

7.2. Բավարարվածությունը մատուցվող վճարովի ծառայությունների որակից

Հետազոտության ընթացքում պարզվել է հարցմանը մասնակցած տնային տնտեսությունների տեսակետը՝ տարբեր հաստատությունների կողմից մատուցվող վճարովի ծառայությունների վիճակի վերաբերյալ: Աղյուսակ 7.5-ում ներկայացված է հարցման մասնակիցների բավարարվածությունը մատուցվող վճարովի ծառայություններից: Աղյուսակից երևում է, որ 2019թ.-ին տնային տնտեսությունները հիմնականում բավարարված են էլեկտրաէներգիայի մատակարարումից (97.7%-ը վկայել է այդ մասին): Բավարարվածության աստիճանը բարձր է նաև փոստի ծառայություններից 96.3%, ջրահեռացման ծառայությունից՝ 94.6%, ջրամատակարարման ծառայությունից՝ 89.6% և աղբի հավաքումից՝ 82.3%: Մինևույն ժամանակ տնային տնտեսությունների մի մասն անբավարարվածություն է հայտնել հասարակական տրանսպորտի (23.9%), առողջապահության (19.8%), աղբի հավաքման (17.3%), բանկերի աշխատանքի (12.7%), և ջրամատակարարման ծառայություններից (10.2%):

Աղյուսակ 7.5 . Հայաստան. Բավարարվածությունը մատուցվող վճարովի ծառայություններից, 2018 և 2019թթ.

(տոկոսներով)

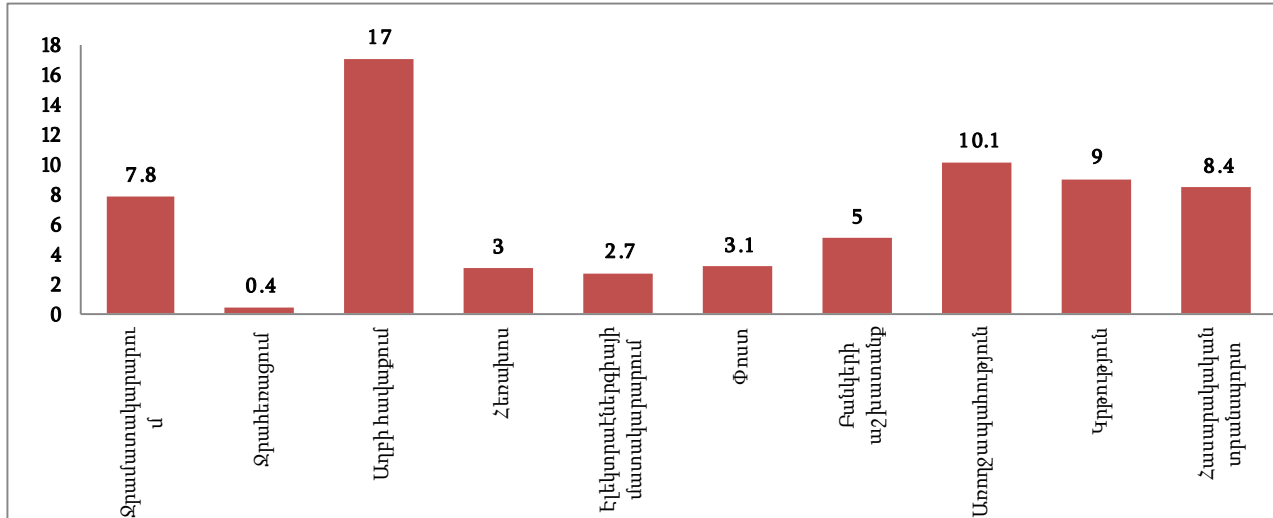
Վճարովի ծառայությունների անվանումը	Բավարարված են		Բավարարված չեն		Դժվարացել են պատասխանել	
	2018թ.	2019թ.	2018թ.	2019թ.	2018թ.	2019թ.
Ջրամատակարարում	87.3	89.6	12.3	10.2	0.4	0.3
Ջրահեռացում	76.5	94.6	11.7	4.9	11.8	0.5
Աղբի հավաքում	78.7	82.3	19.6	17.3	1.7	0.3
Հեռախոս ստացիոնար	49.2	96.7	4.9	1.4	45.9	1.9
Էլեկտրաէներգիայի մատակարարում	98.9	97.7	0.9	2.2	0.2	0.1
Փոստ	73.5	96.3	2.5	1.4	24.0	2.3
Բանկերի աշխատանք	73.7	86.1	6.6	12.7	19.7	1.2
Առողջապահություն	62.3	78.1	21.4	19.8	16.3	2.1
Կրթություն	54.9	85.1	11.1	10.5	34.0	3.6
Հասարակական տրանսպորտ	72.1	75.9	19.5	23.9	8.4	0.2

Աղբյուրը. 2018 և 2019թթ. SSՀԱՀ

Գծապատկերներ 7.2-ում ներկայացված են 2019թ.-ին ծառայությունների մատուցման մեջ կատարված բացասական փոփոխություններն առավել մանրամասն:

Գծապատկեր 7.2. Հայաստան. Ծառայությունների մատուցման մեջ հարցմանը մասնակցած տնային տնտեսությունների կողմից արձանագրված բացասական փոփոխությունները, 2019թ.

(տոկոսներով)

Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2019թ.

Համաձայն 2019թ.-ի SSԿԱՀ արդյունքների, ծառայությունների մատուցման գործում արձանագրված ամենաբացասական տեղաշարժերը գրանցվել են, աղբահանության (17.0%), առողջապահության (10.1%), կրթության (9.0%) և հասարակական տրանսպորտի (8.4%) ոլորտներում (Գծապատկեր 11.2):

Ծառայությունների որակի վատացման դեպքում, հարցմանը մասնակցած տնային տնտեսությունների փոքր մասն է դիմել համապատասխան ծառայությունների ղեկավարությանը: Աղյուսակ 7.6-ում ներկայացված են ծառայությունների որակի վատացում արձանագրած բնակչության ձեռնարկած քայլերը և ստացված արդյունքները: Ինչպես երևում է աղյուսակից, բնակչությունը բավական հազվադեպ է դիմում մատուցվող ծառայությունների որակի բարելավման հայցով:

Բացի քանակական տվյալներից, շատ կարևոր են որակական տվյալները: Այսպես օրինակ, ղեկավարության կողմից ընթացք է տրվել բանկային ծառայությունների մատուցման հետ կապված վատ աշխատանքի վերաբերյալ դիմումների՝ 44.6%-ին, առողջապահության ծառայությունների 39.9%-ին, խմելու ջրի մատակարարման դեպքում՝ 41.1%-ին, հասարակական տրանսպորտի՝ 17.1%-ին:

**Աղյուսակ 7.6. Հայաստան. Ծառայությունների որակի վատացման դեպքում դիմելը համապատասխան
ծառայությունների ղեկավարությանը, 2018 և 2019թթ.**

(տոկոսներով)

Վճարովի ծառայությունների անվանումը	Գրանցվել է մատուցվող ծառայության որակի փոփոխություն		Չեն դիմել ղեկավարությանը ծառայության որակի վատացման դեպքում		Դիմելու դեպքում ղեկավարությունը ձեռնարկել է որոշակի քայլեր իրավիճակը բարելավելու համար	
	2018թ.	2019թ.	2018 թ.	2019 թ.	2018 թ.	2019 թ.
Ջրամատակարարում	1.9	7.8	97.0	27.3	22.0	41.1
Ջրահեռացում	1.0	2.4	98.9	97.8	64.7	70.7
Աղբի հավաքում	4.2	17.0	97.3	97.9	9.1	49.2
Հեռախոս ստացիոնար	0.2	3.0	99.4	97.4	97.3	96.6
Էլեկտրաէներգիայի մատակարարում	0.5	2.7	97.3	96.8	94.6	93.3
Փոստ	0.2	3.1	99.5	99.6	97.2	64.7
Բանկերի աշխատանք	0.6	5.0	99.8	99.2	13.8	44.6
Առողջապահություն	5.3	10.1	99.7	99.2	31.7	39.9
Կրթություն	3.5	9.0	99.9	99.3	73.7	44.8
Հասարակական տրանսպորտ	3.1	8.4	98.6	98.0	5.9	17.1

Աղբյուրը. *SSԿԱՀ 2008 և 2019թթ*